

Zadanie 1.12 Monitorowanie występowania nowych agrofagów w produkcji roślinnej

Kierownik zadania: dr Marcin Baran

Głównym celem zadania było monitorowanie występowania nowych zagrożeń dla upraw roślin rolniczych i rozprzestrzeniania się znanych już patogenów na terenie kraju oraz bezpośrednie przekazywanie informacji za pomocą komunikatów (newsletterów) pracownikom ośrodków doradztwa rolniczego, rolnikom indywidualnym i wszystkim zainteresowanym osobom.

W świecie nadmiaru informacji, również w branży rolniczej, trudno jest oddzielić treści wiarygodne od powierzchownych i niesprawdzonych, publikowanych przez autorów, którzy nie zawsze są ekspertami w dziedzinie rolnictwa.

Do stworzenia komunikatów w zadaniu 1.12. wykorzystywane były informacje i materiał roślinny dostarczany przez pracowników ośrodków doradztwa rolniczego, specjalistów z danej dziedziny, rolników oraz naukowców z instytutów naukowo-badawczych. Komunikaty opracowane w ramach zadania dostarczały nie tylko informacji o pojawiających się dla upraw zagrożeniach, ale zawierały także wskazówki o sposobach zapobiegania rozprzestrzenianiu się organizmów szkodliwych lub minimalizowania potencjalnych strat w plonach. Wiadomości o pojawiających się zagrożeniach, przekazywane w postaci zwięzłych komunikatów informujących na bieżąco o tym, co dzieje się w danym rejonie kraju, a nawet na konkretnym polu umieszczane były na Platformie Sygnalizacji Agrofagów. Dzięki temu dostęp do informacji mieli również odbiorcy, którzy nie korzystali z newslettera przesyłanego pocztą elektroniczną.

W przekazie, jakim jest komunikat, zawiera się informację o rzeczywistym pojawieniu się zagrożenia ze strony agrofaga w danym rejonie kraju, z krótkim opisem opatrzonym zdjęciem. Jest to szybka informacja mająca na celu zwrócenie uwagi na termin pojawienia się zagrożenia i możliwości odpowiedniego zareagowania. Kluczowe jest to, że informacje pochodzą od obiektywnej instytucji państwowej. Komunikaty opracowane w ramach zadania w 2024 r. często stanowiły cenne źródło wiedzy dla największych portali rolniczych, które na podstawie komunikatów IOR – PIB publikowały własne artykuły, skierowane bezpośrednio do precyzyjnie określonych odbiorców z branży rolniczej. W ten sposób kształtowane i wdrażane są określone zasady postępowania w środowisku rolniczym, które wspierają dzielenie się aktualną wiedzą pomocną dla rolników.

Komunikaty opracowywane były na podstawie analizy materiału roślinnego i obserwacji terenowych. Część próbek do badań pobierana była przez doradców rolniczych, dla których na Platformie Sygnalizacji Agrofagów zamieszczono metodykę pobierania materiału roślinnego do badań <https://www.agrofagi.com.pl/>, zakładka FAQ (Procedura pobierania próbek roślin do analiz | Platforma Sygnalizacji Agrofagów - Online Pest Warning System). Koordynatorzy wojewódzcy otrzymali metodykę bezpośrednio do skrzynek mailowych.

Pierwsze komunikaty powstały w lutym i dotyczyły problemów klimatyczno-biotycznych przedwiośnia. W trakcie sezonu wegetacyjnego pojawiające się nowe zagrożenia definiowały treści kolejnych komunikatów. Przebadano próbki materiału roślinnego (rzepak ozimy, pszenica ozima, pszenżyto, jęczmień ozimy, ziemniak, kukurydza, malina, dynia, itp.) pod kątem występowania nowych zagrożeń. Do analizy materiału roślinnego stosowano metody hodowlane, testy biologiczne, serologiczne i molekularne. Badany materiał roślinny pochodził ze wszystkich województw.

Zmieniający się klimat, coraz częstsze gwałtowne i nieprzewidywalne zjawiska meteorologiczne rujną ogrom pracy i zainwestowanych środków finansowych, których nie zrekompensuje uzyskany plon. Rolnictwo narażone jest na klęski niedoborów (susze) lub nadmiarów (ulewy, gradobicia). Wsparcie informacjami przedstawiającymi prawdopodobieństwo występowania danego zjawiska i związanego z tym pojawu agrofagów wspomaga rolnika w podejmowaniu decyzji co do przyszłego sezonu wegetacyjnego. W odpowiedzi na te sytuacje stworzono newslettery pokłaskowe.

W trakcie realizacji zadania w 2024 r., na podstawie licznych obserwacji i badań opracowano 24 komunikaty dotyczące pojawiania się i rozprzestrzeniania najważniejszych agrofagów – udostępniono je na Platformie Sygnalizacji Agrofagów oraz poprzez Newsletter dla doradztwa rolniczego.

<https://www.sygnaizacja.agrofagi.com.pl/komunikaty>

1. Lokalne szkody powodowane przez gryzonie – podtopienia plantacji.
2. Przedwiośnie - szkody powodowane przez zwierzęta – ptaki na oziminach.
3. Wiosenne podtopienia plantacji rzepaku – pierwsze chowacze.
4. Zagrożenie ze strony chorób wirusowych plantacji jęczmienia ozimego.
5. Zagrożenia ze strony chorób wirusowych plantacji rzepaku.
6. Zagrożenia ze strony chemicznej ochrony roślin rzepaku dla pszczół w sezonie wegetacyjnym 2024.
7. Szarek komośnik – coraz groźniejszy szkodnik buraka cukrowego.
8. Czarna zgnilizna korzeni poważnym zagrożeniem dla wielu roślin.
9. Omacnica prosowianka – rekordowo wczesny pojaw motyli w 2024 roku.
10. Uwaga na zwójki w uprawach zbóż jarych.
11. W obecnej fazie rozwojowej rzepaku – wzrost i dojrzewanie nasion, rośliny są niestety wciąż narażone na różne zagrożenia.
12. Ślimaki nagie w produkcji roślinnej.
13. Uwaga na *Rhizoctonia solani*.

14. Uwaga na syndrom niskiej zawartości cukru na plantacjach buraka cukrowego.
15. Zgnilizna twardzikowa w uprawach rzepaku.
16. Zalecenia ogólne na sezon wegetacyjny 2024/2025 dla ozimin (zboża ozime).
17. Zalecenia ogólne na sezon wegetacyjny 2024/2025 dla ozimin (rzepak ozimy).
18. Przędziorek chmielowiec w uprawach kukurydzy.
19. Barszcze kaukaskie – lokalne zagrożenia.
20. Wirusy w uprawach grochu, łubinu i bobiku.
21. Problemy w uprawie buraka cukrowego.
22. Bakterie na nowych żywicielach.
23. Problemy w uprawie ogórka.
24. Jesienne zagrożenia dla młodych rzepaków.

Komunikaty popowodziowe

1. Możliwe konsekwencje popowodziowe w uprawach rolniczych – Komunikat 1 – rzepak ozimy.
2. Sytuacja popowodziowa w uprawach rolniczych – Komunikat 2 – oziminy.
3. Sytuacja popowodziowa w uprawach rolniczych – Komunikat 3 – fauna glebowa.